

Zemljevid, kompas in globus

○ ORIENTACIJA, SMERI NEBA, ZEMLJEPISNA IIMENA, ZEMLJEVID, RELIEF, MERILO, LEGENDA, MREŽA, KOMPAS, GLOBUS

Orientirati se, pomeni določiti svoj položaj v prostoru.

Po okolici se najpogosteje in najlažje orientiramo z **zemljevidi**. Zemljevid je upodobitev zemeljskega površja na katerem so prikazane značilnosti zemeljskega površja (vode, rastlinstvo, ceste, železnice, naselja in oblikovanost površja (**relief**)).

Zemljevid lahko prikazuje majhen del ozemlja, mesto, pokrajino, državo, celino ali celo ves svet. Narisan je v **ptičjem pogledu** (kot vidi ptica, medtem ko leti) oziroma s ptičje perspektive.

Zemljevid mora imeti naslednje sestavine:

- **Naslov** zemljevida nam pove, katero območje je prikazano.
- **Legendo** – vsi uporabljeni znaki in barve na zemljevidu.
- **Vetrovnico** (smeri neba).
- **Merilo** (daljica, s katero merimo razdalje na zemljevidu).

Če je na zemljevidu razdalja od enega do drugega kraja takšna, kot je dolžina te daljice, potem sta v naravi drug od drugega oddaljena toliko kilometrov, kolikor je označeno na merilu. Zemljevidi se razlikujejo po merilih.

Tudi če želimo na zemljevidu prikazati le manjši del površja, ga moramo narisati veliko manjšega, kot je v resnici. Pomanjšano risanje stvari, pri katerem pa stvari ohranijo obliko točno takšno kakršno imajo v resnični velikosti, rečemo **risanje v merilu**. Merilo nam torej pove, kolikokrat je prikazano površje na karti pomanjšano. Manjše kot nekaj narišemo, manjše je merilo.

Poznamo tri vrste meril:

- številčno (1 :100 000),
- grafično (v obliki daljice),
- opisno (»1 cm na karti je 1km v naravi«).

ŠTEVILČNO	Merilo 1:25000
GRAFIČNO	
OPISNO	1 cm na karti ustreza 250 m v naravi.

MERJENJE RAZDALJ NA ZEMLJEVIDU

Če poznamo merilo, lahko ugotovimo, kako daleč je od enega do drugega kraja. Razdalje lahko merimo, prav tako kot pri matematiki, z ravnilom, vrvico ali s šestilom.

Mreža na zemljevidu nam pomaga pri iskanju pokrajin in krajev. Mreža je ponavadi označena s črkami in številkami.

Kompas je pripomoček, s katerim določamo smeri neba. **Magnetna igla** se v kompasu zaradi zemeljske magnetne sile vedno obrača proti severu.

Na **kompasovi številčnici** je vedno označenih osem glavnih smeri neba (sever, severovzhod, vzhod, jugo vzhod, jug, jugozahod, zahod, severozahod).

Globus je model Zemlje. Če želimo na globusu najti določeni kraj, moramo vedeti, kaj pomenijo črte na globusu (stopinjska mreža). (*op. stopinjsko mrežo spoznajo učenci v 6.razredu*)

Kaj znam

Globus je model Zemlje.

Merilo pove, kolikokrat je prikazano površje na karti pomanjšano.

Vrste meril: številčno, grafično in opisno.

Zemljevid prikazuje značilnosti zemeljskega površja (vode, rastlinstvo, ceste, železnice, naselja in obliko površja – relief).

Opremljen z naslovom, legendo, vetrovnico, merilom in mrežo.

S kompasom določamo smeri neba.